

DONANIMLI YETİŞMEK

Aziz ve sevgili gençler!

Allah cümlelerinizi sevdiği kullardan eylesin. Allah'ın rahmeti, bereketi, ihsanı, ikramâtı dünyada âhirette üzerinize olsun. İki cihanda aziz ve bahtiyar olun.

İslâm'ın en önemli sevap kaynaklarından birisi de müslümanların birbirlerini Allah için sevmesi, birbirleriyle Allah için dost olması, samimi arkadaşlık, yârenlik, kardeşlik eylemesidir. Bu bakımdan, değil böyle toplantılar, hatta bir selâmın bile büyük sevabı vardır. *es-Selâmu aleyküm ve rahmetullâhi ve berekâtühû* de[nildiği] zaman Peygamber Efendimiz; *selâsun*, “30” buyurmuş. İnsan bir selâmdan dolayı dahi 30 misli sevap kazanıyor. Daha öteye, müslümanlar birbirlerini ziyaret ettiği zaman...

وَحَقَّتْ مَحَبَّتِي لِمُتَزَاوِرِينَ فِيَّ

Hakkat mehabbetî li'l-mütezâvirîne fiyye. “Benim için birbirlerini ziyaret edenlere benim sevmem, benim muhabbet etmem vacib olur, gerekli olur.”

Müslüman müslümanı ziyaret ettiği zaman Allah'ın sevdiği bir insan oluyor, Allah'ın sevgisine mazhar oluyor. Ziyaretin ötesinde tabii ticaret gelir, iş birliği gelir, müşterek teşebbüsler gelir, o daha da güzel bir şey. Çünkü Allahu Teâlâ hazretleri; “İki kişi birbiriyle ticarî ilişki tesis etse, şirket kursa ben üçüncüsü olurum.” buyuruyor. Üçüncü ortak, görünmez ortak Allahu Teâlâ hazretleri.

a. Sosyal İlimlerin Önemi

Türkiyemiz'de yanlış bazı düşünce tarzları ve değerlendirmeler vardır. O değerlendirmelerden birisi de bu yirminci yüzyılın materyalist eğitiminde, “Ben gördüğüme inanırım.” felsefesiyle her şeye kaba saba bir madeci materyalist bakışla bakan insanların felsefesinde esas olan fen ve teknik; rağbet ona olmuştur. Fen ve tekniğin birtakım başarıları insanların gözlerini kamaştırdığı için bütün ilimler fenden ve teknolojiden ibaret sanılmıştır. Hatta “müspet ilim” isimlendirmesi bile yanlıştır. Çünkü ilmin menfîsi olmaz. Müspet ilmin karşılığında desek desek “menfî ilim” diyebiliriz, bu doğru değildir. İlimlerin hepsi müspettir çünkü hepsi birer değerdir, hangi

ilim olursa olsun. Fakat benim söylemek istediğim şudur ki; sosyal ilimler fen ilimlerinden, insan ilimleri madde ilimlerinden daha üstündür. Türkiye’de sosyal ilimler ihmal edilmiştir. Halbuki bunların sonuçları fevkalâde önemli.

b. Ekonomisi Sağlam Olmayan Çalışma Başarılı Olamaz

Rusya’nın yıkılışını bir eski bakanla müzâkere ediyorduk, konuşuyorduk. Niye yıkıldı?

“Ekonomisi çöktü.” dediler. Ekonomisi çöktü, onun için yıkıldı. Hesaplı bir bütçe, planlama ve harcama yapmadıkları için. Teknoloji var, atom var, uzay teknolojisi var, her şey mevcut; ama Rusya çöktü. Çünkü ekonomisini ayarlayamamış.

O bakımdan, İslâmî hizmetlere girdiğimiz zamandan beri benim de dikkatimi sosyal ilimler ve bunun içinde çoğunuzun sahası olan iktisat, işletme gibi konular çekiyor. Ve kurduğumuz hayır müesseseleri, vakıflar ve şirketlerin hepsinde başarının ekonomi tabanına bina edildiğini görüyoruz. Yani ekonomisi sağlam olmadığı zaman o tabanın üzerine bir bina

inşa edemiyorsunuz, başarı sağlayamıyorsunuz. Binayı inşa etseniz bile yıkılıyor. Kaygan bir zemine bir bina yaptığınız zaman heyelan olup duvarlarını çatlayıp çatısının çökmesi gibi bir durum.

Elbet biliyoruz ki hayatın gayesi Allah'ın rızasını kazanmaktır. Hepimiz Allah'ın kulu-yuz, bizi yaratan O'dur. Bir hücreden koca bir âlem sayılabilecek kompleks bir vücut hâline getiren, geliştiren, besleyen, büyüten, nimetlerine mazhar eden O'dur. Ve hayatın amacı, gayesi Allah'a kulluk edip Allah'ın rızasını kazanmaktır, hayatı Allah'ın rızasına uygun sürmektir. O halde, acaba hepimiz Kur'an ilimleri, hadis ilimleri mi öğrenmeliyiz?

Elbette Kur'ân-ı Kerîm Allah'ın bize hitabı olduğuna göre, adeta ondan bize bir mektup olduğuna göre elbette Kur'ân-ı Kerîm'i bilmeliyiz. Allah'ın Resûlü Allah'ın bize gönderdiği elçi olduğuna göre elbette onun neler söylediğini öğrenmeliyiz. Bu bütün müslümanların, çevresindeki olaylara ilgi duyan meraklı her insanın vazifesidir. Bunu öğreneceğiz.

Ama bizim dinimizin çok önemli, üzerine bastırarak vurguladığı konulardan birisi de şudur ki; müslümanlar bütün konularla, bütün ilimlerle ilgilenecekler. Eğer müslümanlar herhangi bir ilmi, herhangi bir alanı sahayı, herhangi bir çalışma dalını ihmal ederlerse bütün müslümanlar bu ihmalden dolayı mesuldür. Çünkü kimin ihmal ettiği belli değil. Herkes başka bir işe koşmuş, onu yapmamış. Neticе itibariyle bütün İslâm toplumu o ilimle meşgul olmamaktan dolayı sorumludur. O bakımdan, müslümanların bütün ilimleri aralarında iş bölümü yaparak öğrenmeleri ve o sahada mütehassıs yetiştirmeleri gerekiyor. Bu bir. Toplumun gelişmesi, yükselmesi için vazgeçilmez bir şart.

İkincisi, ilimlerin hiçbirisini küçümsemek gerekiyor. Çünkü dedelerimizin atasözleriyle meseleyi açıklayalım. “Bir mih/çivi bir nal kurtarır. Bir nal bir at kurtarır. Bir at bir yiğit kurtarır. Bir yiğit bir vatan kurtarır.” diye sıralamışlar. Küçük zararlar engellenmediği zaman büyüüp büyük felaketlere yol açar, ya-

manmayacak büyük gedikler açılır. O bakımdan, ilmin hiçbirisini küçümsemeyeceğiz ve her dalda bilgi sahibi olacağız.

Fakat her şahıs fert olarak Kur'ân-ı Kerîm'i ve hadîs-i şerîfi ve fıkıh-ı İslâmîyi, şeriatin ahkâmını kendisine lazım olduğu kadarıyla mutlaka severek öğrenecek. Çünkü herkesin mesleği var, mesleğinden ayrı çalışmaları var. Batılılar'ın sporları var, hobileri var. Devlet adamı bile olsa sabahları eşofmanını giyip koşabiliyor. Veyahut işlerinin arasında çeşitli sporlarla meşgul oluyor veyahut sanatla meşgul oluyor. Mesela Abdulhamid cennetmekân tahta işleri yapmayı severmiş ve çok nefis eserler ortaya koymuş. Diyanet İşleri başkanını ziyarete gitmiştim, masası çok güzel, hoşuma gitti. Dedi ki; "Abdulhamid Han'ın hediyesiymiş, eseriymiş." O halde bizim de hobimiz, uğraşımız, çalışma dalımız dinimizi öğrenmek olacak. Mutlaka sağlam ve sıhhatli bir dinî bilgi kazanmış olacağız.

c. Allah'ın Dininin Yardımcıları Olmak

Ondan sonra sahip olduğumuz öbür mesleğimizle, siz iktisatçısınız, ötekisi mühendis,

berikisi doktor, diğeri ziraatçi, diğeri veteriner; herkes kendi mesleğinde “Allah’ın dinine ve müslümanlara nasıl faydalı olurum?” diye düşünecek. Kur’ân-ı Kerîm’de *Saff* sûresinde Allahu Teâlâ hazretleri buyuruyor ki;

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا أَنْصَارَ اللَّهِ

Bismillâhirrahmânirrahîm.

*Yâ eyyühe’llezîne âmenû kûnû ensâralah.*¹ “Ey iman edenler! Allah’ın yardımcıları olun.”

“Allah’ın yardımcıları, ensârı olun.”

Ensâr, “yardımcılar” demek.

Allah *celle celâlihû* Kâdir-i Mutlak olduğuna göre, Yaradanımız olduğuna göre, bize gücü kuvveti kendisi verdiği göre, hatta başımızdan geçecek olayları planlayan, mukadderâtı takdir eyleyen kendisi olduğuna göre bizim kendisine yardım etmemiz mümkün değil, tasavvur bile edilemez. Ama burada Allah’tan mü’min kullarına bir iltifat var. “Siz iyi müslüman olursanız, müslümanlara yardımcı olursa-

---

¹ 61/Saff, 14.

nız, dinin yayılması için çalışırsanız bana yardım etmiş gibi olursunuz.” Nitekim bu konuda bu mânayı açıklayan, mânanın böyle olması gerektiğini gösteren hadîs-i şerîfler vardır. Mesela kıyamet gününde Allah *celle celâlihû* bir kuluna buyuracakmış ki;

“Ey kulum, ben acıktım ama beni doyurmadın.”

Kul şaşırarak diyecekmiş ki;

“Aman yâ Rabbi! Sen âlemlerin Rabbisin, sen acıkır mısın? Ne zaman acıktın, ben seni nasıl doyuracaktım?”

“Benim sevdiğim falanca kul hani dünyada sana gelmişti; açtı, perişandı, fakirdi, sen de zengindin, elinde imkânın vardı; onun açlığını gidermedin, ona ziyafet çekmedin. Onu doyursaydın beni doyurmuş gibi olacaktın.”

Bir başka kişiye diyecekmiş ki;

“Kulum, ben hastalandım, beni ziyaret etmedin.”

Kul şaşırarak diyecekmiş ki;

“Yâ Rabbi! Sen âlemlerin Rabbisin, hastalanmazsın. Ne zaman hastalandın, ben nasıl ziyaret etmedim?”

“Dünyada sevgili kullarımdan filanca şahıs vardı ya hani, hastalanmıştı, sen onu ziyaret etmedin. Eğer onu ziyaret etseydin benim rızamı kazanmış olacaktın, beni ziyaret etmiş olacaktın.”

“Allah’a yardım etmek” demek; “müslümanlara şefkat göstermek, müslümanların imdadına koşmak, onlara yardımcı olmak; Allah’ın dininin yerleşmesi, korunması, gelişmesi ve yayılması için çalışmak” demek.

Bizim asıl görevimiz -müslümanlar olarak- bu olduğu için elimizdeki mesleklerimizi -mesela ben edebiyat fakültesinden mezunum, Arap-Fars filolojisinde okudum- İslâm’ın hizmetine nasıl kullanacağımızı düşünmeliyiz. Edebiyatçı kalemiyle hizmet edecek, mühendis meslekî bilgilerini İslâm’a uygulayacak, doktor müslümanların tedavisiyle meşgul olacak, ziraatçı müslümanların ziraât sahadaki ihtiyaçlarını karşılayacak vesaire... Siz de müslümanların kalkınmasını planlayacaksınız.

Daha önce Türkiye’de iktidarlar geldi geçti ve bu iktidarlara sizden önceki ağabeyleriniz katıldılar, bakan oldular. Bizim ihvânımızdan bazı kimseler bakan oldular, sanayi bakanı oldular, başbakan yardımcısı oldular, Devlet Planlama Teşkilatı kendilerine bağlı oldu, onun başında bulundular. Fabrikalar kuruldu, tesisler kuruldu. Ama bugün başka partilerin yaptığı gibi yapılmadı. Bugün her bakan kendi partisine mensup insanları kendi teşkilâtına yerleştirmeye bütün hızıyla devam ediyor. Ötekileri yani kendisinden olmayan memurlara kıyım yapıyor, kendi adamlarını yerleştiriyor. Kendisinin söz verdiği seçmene faydalı olmaya çalışıyor, kanunları, nizamları, adaleti çiğniyor. Gazetelerde her gün şikayetleri görüyorsunuz; filanca bakanlıktaki partizanlık, filanca yerdeki yanlışlık, kanunsuzluk, sahtekârlık, hile, oyun vesaire... Bizimkiler fabrika kurdular ama fabrika komünistlerin eline geçti. Fabrika kurdular ama fabrika masonların eline geçti. Fabrika kurdular ama fabrika müslümanların işine yaramadı.

O halde ne yapmak gerekiyor?

Müslümana yardım etmek gerekiyor. Herkes kendi adamını kayırıyor, zümrecilik yapıyor, bölgecilik yapıyor, tarafgirlik yapıyor, haksızlık yapıyor. O halde biz önce kendi kardeşimize hizmet etmeliyiz. Kendi dinimize hizmet etmeliyiz. Bu zaten Allah'ın bize yüklediği vazife. Allah'ın dinine yardımcı olmak, Allah'ın yoluna hizmet etmek, Allah yolunda yürüyen insanlara hizmet etmek.

Bakın, “Hudutta nöbet tutan bir göz, yani bir bekçinin/nöbetçinin gözüne cehennem ateşi değmeyecek.” buyuruyor Peygamber Efendimiz. Yani “o kimse cehenneme girmeyecek” mânasına. Neden nöbet tutan insan cennetlik oluyor, cehenneme girmiyor?

Çünkü arkasındaki, hududun gerisindeki, ülkenin içindeki öteki müslümanlar o nöbet beklediği için, o hudutta silahla durduğu için huzur içinde ibadet ediyor, huzur içinde çalışıyor, emniyet içinde yaşıyor. Onun yaptığı bütün ibadet, hayır ve hasenâtın sevabı buna geliyor. Çünkü onun emniyet içinde o işleri yapmasına bu sebep oluyor.

Bu bakımdan, ana zihniyetimiz tarafgirlik olacak. Ama nasıl bir tarafgirlik?

Allah'ın tarafını tutacaksınız. Şeytanın tarafını tutmayacaksınız. Mü'minin tarafını tutacaksınız. Küfrün, kâfirin tarafını tutmayacaksınız. Hakkın tarafgiri, taraftarı olacaksınız; bâtılın taraftarı olmayacaksınız. Müslümanın, mazlumun yardımcısı olacaksınız; zalimin yardımcısı olmayacaksınız. Ve meslekî bilgilerinizi İslâm'ın hizmetine uygulamayı mutlaka düşüneceksiniz.

d. Bilgi ve Uygulama Arasındaki Kopukluk

Türkiye'nin sosyal yapıyı çarpıtan ve gelişmemizi engelleyen önemli kusurlarından birisi ilim ile amel, bilgi ile uygulama, üniversite ile piyasa arasındaki kopukluktur.

Avrupa'da böyle değildir. Bilimsel bir gelişme derhal uygulamaya konulur. Üniversite piyasadaki bir problemi derhal incelemeye alır ve çözer. Üniversitede bir icat olmuşsa bu icat mutlaka piyasada tatbik edilir, yeni bir şey piyasaya sürülür.

Bizde bu yok. Bilgi kafada nazarî olarak kalıyor, uygulamaya intikal etmiyor.

Bakın, ben şahsen kendi mesleğimin edebiyat olduğunu söyledim, kendi mesleğimde bu düşüncemle nasıl hareket ettiğimi de size söyleyeyim. Siz kendiniz nasıl hareket etmeniz gerektiğini oradan çıkartın. Saham edebiyat olduğu için İlâhiyat fakültesinde Türk İslâm Edebiyatı kürsüsü başkanı oldum. Edebiyat umumiyetle kendi aramızdaki konuşmalarda hafif bir meslek olarak görülür, palavra sayılır, önemszenmez. Doğru değil. Bunun doğru olmadığını ben kendim meslekî hayatımda gördüm. Dedim ki;

“Ben şimdi bir edebiyat doktorası yapacağım. Doçentlik çalışması yapacağım. Akademik kademelerde yükseleceğim. Hangi konuyu seçeyim?

Bir konuyu seçebilirim. Bu, tarihin içinde falanca şairin gazelleri olabilir. Bana ne şimdi o şairin gazellerinden? Dünya değişmiş, hayat değişmiş, şartlar değişmiş. Gazel benim karınımı doyurmaz ki... Yani ben gazelleri yazsam ne olacak, divânını neşretsem ne olacak, okusam ne olacak, okumasam ne olacak? Romanı okusam ne olacak, okumasam ne olacak? Ömür zâyiâtı...

Tabii roman da okunur, roman da yazılır, eğer iyi bir zihniyetle İslâm'a fayda verecek bir noktası varsa...

Düşündüm taşındım, kendim tez konusu olarak öyle bir konu aldım ki bugünün meselesiyle, bugünün toplumuyla ilgili; Alevîlerle ilgili bir mesele. Ben Hacı Bektâş-ı Velî'nin *Makâlât* isimli eserini aldım. Onüçüncü/ondördüncü yüzyılda yazılmış veya tercüme edilmiş. Tarihten bir konu ama içindeki konular Alevîler'in, bugün Alevî dediğimiz Râfızîler'in yaşayışının doğru olmadığını gösteren belgeleri ihtivâ ediyor.

Nasıl ihtivâ ediyor?

Bugünün Alevîsi güya Hz. Ali'yi seviyor, güya Ehli Beyt'i seviyor, güya Hacı Bektâş-ı Velî'yi seviyor. Ama namaz kılmıyor, içki içiyor, dinin emirlerini tutmuyor. Halbuki Hacı Bektâş-ı Velî'nin kitabında bunu böyle yapmanın yanlış olduğunu gösteren satırlar var, içkinin haram olduğunu gösteren satırlar var.

Ben bu konuyu özellikle aldım ki bugünkü Alevî vatandaşlar hatalarını anlasınlar, doğru

yola gelsinler, namaz kılmaya başlasınlar, Allah'ın emrini tutmaya başlasınlar, Kur'an'ın çizgisine gelsinler.

Hakikaten umduğum, temennî ettiğim gelişme oldu; tezim gazetelerde makale konusu oldu, yazıldı, çizildi. Alimler, muharrirler, yazarlar, konuşmacılar, konferansçılar koltukları altında tezimi alıp götürdüler, okudular, söylediler. Ve hakikaten Alevî vatandaşlar içinden bazı kimselerin namaza başlamasına, doğru yola gelmesine, hatalı şeyleri bırakmasına sebep oldu. Hatta bir vali geldi, Hacı Bektâş-ı Velî'nin soyundanmış;

“Hocam size teşekkür ederiz. Ben bizimkilere söyledim. ‘Arkadaşlar biz yanlış yoldaymışız, bak bizim pîrimiz meğer içki içmiyormuş, meğer namaz kılıyormuş. Gelin, durumumuzu düzeltelim.’ dedim. Biz durumumuzu düzelttik.” dedi.

e. Mesleğimizi İslam'ın Emrine Vereceğiz

Demek ki palavra sayılan, boş sayılan, eğlence sayılan edebiyat dahi bir problemin çözümünde faydalı olabilir, iyi kullanılabilirse...

Ama iyi kullanılmazsa, Orhan Veli'nin dediği gibi "bir de rakı şişesinde balık olsam" diye ömrü böyle geçebilir. Bir şairin 40-45 yaşında karaciğerini rakı içerek parçalayıp, siroz olup ölüp gidebilir; hayatını da mahveder, yaptığı çalışmalar hiçbir işe de yaramaz.

Demek ki önümüzde iki yol var: Ya mesleğimizi İslâm'ın emrine vereceğiz, Allah'ın rızası için kullanacağız. Doğru olan budur. Akla ve mantığa uygun olan budur. Bizim sizden beklediğimiz budur. Sizin kazancınız olacak olan yol budur. Ya da çıkmaz bir yola gireceksiniz, şahsî birtakım çalışmalar yapacaksınız, İslâm'la ilgilenmeyeceksiniz, sonu pişmanlıklarla dolu bir yola sapmış olacaksınız. Onun için, bu noktaya dikkatinizi çekmek istiyorum; mesleğinizi iyi düşünün, mesleğinizi hayata iyi uygulayın, mesleğinizi hayata uygulamada İslâm'a hizmet etme esasına uygun bir çalışma yapın.

Sizden bir misal vereyim, benim bugünlerde düşündüğüm... Hürriyet gazetesi bir-iki hafta önce yazdı. Amerika'daki Stratejik Araştırmalar Enstitüsü isimli çok büyük müessese; kaç katlı binası varmış, Amerikan hükümetiyle

ve CIA ile ilgiliymiş. Araştırmalar yapan bir ilim müessesesi. Araştırmalarını ilgili yerlere veriyor ve orada uygulanıyor. Devlet atılımlarında araştırmalarından istifade ediyor; politik, askerî, ekonomik her atılımda istifade ediyor. Ben bunun satırlarını okuyunca şaşırdım. Diyor ki;

“1993 yılında Türkiye yaz aylarında harbe girecek.”

Daha henüz 1992'deyiz. Buna “bir sene sonraya yönelik senaryo” diyor. *Senaryo* demek, yani “bir piyes vesairenin metni” demek. Oynanırsa oyun olacak, oynanmazsa bir teklif. Böyle bir şey.

“Senaryo: 1993 yılında Türkiye harbe girecek.” diyor.

“Çünkü Yugoslavya'daki tecavüz Makedonya, Kosova ve Arnavutluğa yönelecek. O zaman Balkanlar'da savaş çıkacak. Türkiye de kendisini harbin içinde bulacak.” diyor.

Ben bunu ciddiye aldım. Çünkü bunu sadece Amerika söylemiyordu, bugünlerde Genelkurmay başkanı da söylüyor; “Balkanlar'da savaş çıkabilir, çok büyük endişem var.” diye.

Dışışleri bakanı da -Hikmet Çetin- söylüyor. Daha başka kimseler de bu çalışmalarını -savaş çalışması- yapıyorlar, görüyoruz. Onun üzerine ben Ankara'ya gittiğim zaman bu meseleyi bilen kimselerle temasa geçtim. Dedim ki;

“Bu senaryo ne demek? Bu bir ihtimal midir? Bir hayal midir? Bir proje midir? Bir plan mıdır? Gerçekten uygulanacak mı, yoksa arkası fos mu çıkacak? Bu neyi gösterir?” dedim.

Bakanlık yapmış birisi bana dedi ki;

“Hocam, ben 16 yıl önce sizin o söylediğiniz Stratejik Araştırmalar Enstitüsü'ne gittim. O zaman bana; ‘Sovyetler Birliği parçalanabilir. Parçalanabilirse birtakım Türkî Cumhuriyetler ortaya çıkar.’ diye 16 yıl önce söylemişlerdi. Stratejik Araştırmalar Enstitüsü böyle çalışmalar yapan bir enstitü. Bizim o zaman hatırımızdan geçmiyordu, Sovyetler Birliği'nin dağılacağı tahmin etmiyorduk.”

Hatta ben 85'li yıllarda Suriye Diyanet İşleri başkanıyla görüşmüştüm. Suriye Diyanet İşleri başkanı Hafız Esed'in iyi geçindiği bir adam. Yaşlı, sakallı, aynı zamanda Suriye'de Nakşbendî tarikatı şeyhlerindeymiş, Kürt

asıllı. Suriye Rusya'yla ittifak yapmış olduğu için Rusya'yla alakaları iyi, gidip geliyorlar. Libya'da bir otelde görüştük. Bana dedi ki;

“Sovyetler Birliği'nde öyle güzel gelişmeler var ki onları siz bilerseniz sevincinizden şıkır şıkır oynarsınız.” dedi.

Ben de dedim ki;

“Hoca amma atıyor...”

1985'li yıllarda Sovyetler Birliği'nde gelişme varmış.

Dedim ki;

“Suriye solcu, Rusya'yla iş birliği yapıyor, bunlar da hükümet erkânıyla sıkı fıkı, gidip geliyorlar. Tabii oradaki insanlar bunlara şirin görünüyor, bunlar da her şeyi toz pembe görüyorlar, onun için böyle söylüyorlar.”

Benim düşünme tarzım, mantığım böyle hükmetti.

Diyor ki;

“Oradan birisiyle ben konuştum. Allah'ın varlığını birliğini anlattım. Oradan bana mektup yazdı; ‘Hocam, dediklerini aynen uyguluyorum.’”

Namaz kılmayı tavsiye etmiş, İslâm'ı öğretilmiş. Yani Rus...

“Mektubunda ‘Hocam dediklerini aynen yapıyorum.’ dedi.” diyor.

Ben bunları fantezi olarak düşünmüştüm. Ama sonra -bu yıla 85 diyelim- yedi yıl sonra çok olaylar oldu, işler değişti. Sovyetler Birliği dağıldı. Türkî Cumhuriyetler ortaya çıktı. Ve Sovyetler Birliği'yle biz eskiden o tarafa doğru bakmazken bile bir yakınlaşma işine, hatta KEİB adlı Karadeniz Ekonomik İşbirliği projesinde iş birliğine girdik. Hatta entegrasyona girdik. Zamanla güya hudutlar kalkacak, biz bu heriflerle birleşeceğiz, kaynaşacağız.

Dedi ki;

“Bu 93 yılında harp çıkma meselesi, evet, bir senaryodur, yani ihtimaldir. Onlar bir problem olarak meseleyi ortaya koyarlar. Bu problemin muhtemel olan çeşitli çözümlerini müzâkere ederler; ‘Şu şöyle olursa böyle olur, şu şöyle olursa böyle olur...’ uygun olan çözümleri uygulamaya koyarlar.”

Demek ki ön araştırma yapıyor, uygulamacıların önüne çeşitli dosyalar getiriyor, uygulamacılar inceliyorlar, bir dosyayı uygulamaya koyuyorlar.

93'te harp olabilir mi?

Olabilir.

Yaz ayında mı olur?

Belki yaz ayında olmaz, Mart ayında olur. Onu da bilmiyoruz.

Olmayabilir mi?

Olmama ihtimali de var. Ama bizim Genelkurmay başkanına bakarsak, dışişleri bakanına bakarsak, gazetelerin haberlerini incelersek öyle hiç de uzak bir ihtimal olmadığını hepimiz kabul ederiz. Hakikaten Sırbistan'da, Bosna-Hersek'te savaş oluyor, devam ediyor. Kosova'da gerçekten durum çok gergin.

Hakikaten balkan ülkelerini -iki gün önce, Cuma günü- toplamışız. Ve dış politikacılarımız Balkanlar'da savaş çıkmaması için gayret gösteriyor Tabii onların çalışması o. Bizim de çalışmamız savaşın çıkmaması istikametinde

olmalı veya savaş çıkaracak insanları kendi ülkemizde değil, onların ülkesinde tepeleme çalışmamız olmalı. Ama bunların hepsi birer planlama işidir.

Geçen haftalar buraya hukukçu kardeşlerimiz geldi, burada bu şekilde toplandılar. Ben onlara bu meseleyi, bu derdimi tam açamadığım için üzüntüdeyim. Size açıyorum. 1993 yılında harp olacağı ihtimalini düşünerek, yani Genelkurmay başkanını, dışişleri bakanını ciddiye alarak, gazete haberlerini ciddiyetle takip ederek harp çıkacakmış gibi hazırlıklarınızı yapın, tedbirlerinizi alın.

İktisatçılar harp çıkarsa ne yaparlar, harp çıkmadan önce ne gibi tedbirler alırlar, bunları düşünün. Kendiniz için düşünün. Müslümanlar için düşünün. Şu topraklar için düşünün. Şu toprakların üstündeki mazlum ve mağdur ve daima aldatılan ve daima her yerde gadre uğratılan yakınlarınız için, bu millet için düşünün. Görüyorsunuz, Almanya'daki hava, gazetelerde bugünlerde güncel. Almanlar'ın işçilerimize karşı davranışı... Bugünkü gazetelerde var; bizimkiler polisle çatışmaya girmiş-

ler, 50 tane Türk yine nezarete alınmış. Öldürülen Türkler, nezarete alınan Türkler... Senin arkadaşın, hemşehrin, ya Samsun'dan ya Çankırı'dan ya Konya'dan ya Çanakkale'den...

f. Çok Ciddi Görevlerle Görevli Olduğunuzu Düşünün

Önümüzdeki yılların çok ciddi olduğunu düşünün. Sizin de çok ciddi görevlerle görevli olduğunuzu düşünün.

Hoşuma giden bir şiiri vardır şairin, bir mısraını söyleyeceğim. “Fatih’in İstanbul’u fethettiği yaştasın.” diyor. Arif Nihat Asya’nın...

Niye hâlâ oyunda oynastasın?

Fatih’in İstanbul’u fethettiği yaştasın.

O şiiri ezberleyin. Bir tane nüshasını bana getirin, kekelemeyeyim, ben de ezberleyeyim, hatırımda tam kalsın.

Bu güzel bir ölçüdür. Rahmetli Arif Nihat bey, nur içinde yatsın, güzel söylemiş. Fatih İstanbul’u 22 yaşında almış. Siz kaç yaşındasınız?

Aşağı yukarı Fatih’in İstanbul’u fethettiği yaştasınız.

Onun için, kendinizi hor görmeyin. Evet, tevâzu insanın kendisini aşağı görmesidir. Ama göreviniz dolayısıyla mühim bir görevdesiniz.

Sizi bu hâlinizle getirseler bir yere genel müdür yapsalar, uçarıktan makama konsanız veya falanca yere bakan yapsalar ne yaparsınız?

Şafak atar, ne yapacağınızı şaşırırsınız; çünkü hiç hazırlığınız yok, hiç ona göre hazırlanmamışınızdır.

22 yaşında böyle mühim işleri yapacak tarzda yetiştirilmiyoruz, senelerimiz çok boşa gidiyor. Halbuki eski insanlar 9 yaşında, 10 yaşında fetva vermeye başlamışlar. Öyle yetişmişler ki 4,5 yaşındayken meselenin içine girmişler, ilim öğrenmişler, alim olmuşlar. Kendisine mesele sorulduğu zaman “Dînen bunun cevabı budur.” diye cevap verecek yaşa gelmişler. Küçük yaşta büyük işler yapacak insan olmuşlar. Bugün sabahleyin İmâm-ı Rabbânî hazretlerinin çocuklarının hayatını okuyorum. Şeyh Muhammed-i Mâsum hazretlerinin hayatını okudum. Olgunlaşma, ilim öğrenme ve ilerleme çok küçük yaşta başlıyor.

Bizim eğitimimiz -Türkiye'nin yanlışlarından birisi de budur- ömrü, yılları bozuk para gibi harcayan bir eğitimidir. Çok boş şeylerle geçi-

yor ve tekrarlar geçiyor. İlkokulda okuyorsunuz, ortaokulda aynı şeyi biraz daha geniş okuyorsunuz, lisede aynı şeyleri biraz daha geniş okuyorsunuz... Adamların galiba başka söyleyecek bir şeyleri yok, aynı şeyi okutuyorlar. Halbuki değişmesi lazım.

Alın ortaokul kitaplarını... Ben ilkokuldayken ortaokul kitaplarını okurdum, derse öyle hazırlanırdım. Hocam da; "Oo... Maşaallah..." diye [tebrik ederdi.] Biz de yaşımızdan ileri kitapları okurduk. Ortaokuldayken lise kitaplarını okurduk, sınıfa öyle gelirdik, hazırlanırdık, hocalar beğenirdi. Lisedeyken de üniversite kitaplarını okuyorduk. Şahsen mesela fizik dersine filan sevgimiz vardı, Nusret Kürkçüoğlu'nun Teknik Üniversite'de neşrettiği kalın kitabı alırdık, masaya koyardık, oradan konuşurduk. Yani normal [kitabı] okumazdık.

Neden?

Zaten biliyorsun, tatmin etmiyor. Yazılan kitap sizi tatmin etmiyor.

Onun için, seneler çok kıymetlidir.

Şimdiye kadar 22 sene harcamışsınız, bundan sonra dakikaların bile kıymetini bilin ve iyi hazırlanın. Ve savaşılmış gibi hazırlanın.

Çünkü savaştan bahsediliyor. Genel müdür ve bakan olacakmış gibi hazırlanın; çünkü bu işleri yapacak insanlar Merih'ten gelecek değil, sizlersiniz. Ya yaparsınız ya da ağzınıza yüzünüze bulaştırırsınız, memleketi batırırsınız.

Ermenistan'a buğday sattık, hop oturduk hop kalktık... Şimdi dışarıdan buğday alıyormuşuz. Ermenistan Azeriler'e saldırıyor, biz Ermenistan'a elektrik satıyoruz. Kızıyoruz; kime hesap soracağız? Bir şeyi istemiyoruz, bizim istediğimizin aksi yapılıyor. Bunu durdurmanın şekli, yolu nedir, bilmiyoruz. Yani bu âletin komuta odasının dışındayız. Her şeyi dışarıdan seyrediyoruz. "Aman araba gidecek bir yere çarpacak, eyvah!" Ama direksiyon elimizde değil, gidiyor 'pat' diye çarpıyor. "Aman ezecek, ezmesin!" Eziyor. Yani neyi istemesen onu yapıyor, neyi istersen onu yapmıyor.

Neden?

Komuta odasının dışında olduğumuz için, futbol oynadığınız için, sigara içtiğiniz için, vaktinizi boş geçirdiğiniz için, sinemaya gittiğiniz için, dersi çalışmadığınız için, meselelerin içine girmediğiniz için; ömrü, yaşları, günleri, saatleri boş geçirdiğiniz için...

Bunu bir dert olarak, yaşıınız tam müsait olduğu için, Fatih'in İstanbul'u fethettiği yaşta olduğunuz için size söylüyorum.

Sizden ümitliyiz. Beraberce düşünün, istişarenden çok güzel sonuçlar çıkar. İş birliği yapın, birlikten kuvvet doğar. Meseleleri geniş düşünün ve derinlemesine araştırın, her yönüyle araştırın. Yabancı dili güzel öğrenin. Yabancı neşriyatı takip edin. Kendinizden küçüklere; üniversitedeyseniz lisedekilere, ortaokuldakilere, akrababanıza, sevdiğinize, mahalledeki çocuklara kendi hatalarınıza düşmemeleri için yol gösterin. "Biz ömrü boşa geçirmişiz, şöyle yapın." deyin. Ve gece gündüz durmayın, çalışın!

Türkiye'de bir gelişme var. Bu gelişmeyi düşmanlar da kabul ediyor ve korkuyor. Korktuğu için de çelmelemeye çalışıyor. Hakiki bir gelişme olmasa telaşlanmazlar. Almanya bize düşmanlığa kalkmaz. "Canım, ateş olsa cirmi kadar yer yakar." der, aldırılmaz. Korkuyor. Amerika korkuyor, Avrupa korkuyor, Almanya korkuyor, Rusya korkuyor. Bizi çelmelemeye çalışıyorlar. "Çelmeleme" sözü çok hafif bir sözdür, yok etmeye çalışıyorlar.

Sırbistan Avrupa devletleriyle gizli anlaşma yaparak oradaki müslümanları nüfusun yüzde 10'una indirmeyi kararlaştırmış. Onlar ona “yüzde 10'a kadar indirebilirsin” diye müsaade etmişler, onlar da kıtır kıtır kesiyorlar. Çatır çatır uygulamayı yapıyorlar, deviriyorlar. Ama onların asıl amacı yüzde 10'da kalmak değil, Balkanlar'dan tüm müslümanları sürüp çıkarmak.

Balkanlar bizim eyâletimizdi. Türkiye'nin yanlışlarından bir tanesi daha; hudutlarımızın içini vatan sanıp da 75 yıl önce vatan olan yerleri defterden silmektir. Bu da çok yanlıştır. Tuna vilâyetimizi, Mora eyâletimizi, Belgrad'ı vesaireyi [niye silmişiz? Niye “50 sene sonra belki alınır.” diye çalışma yapmamışız?

Almanlar istilâya uğradılar; ama Berlin'i dörde bölünmüşlükten kurtardılar, Almanya'yı ikiye bölünmüşlükten kurtardılar. Şimdi Adriyatik denizine çıktılar, Slovenya ve Hırvatistan'ı kurarak, onlarla iş birliği yaparak tarihî hayallerini gerçekleştirdiler. Onların hayalleri Baltık denizinden Akdeniz'e kadar bir imparatorluk

kurmaktı. Tarihte Şarlman zamanında kurmuşlardı. Şimdi yine onu sağladılar. Ama çeşitli oyunlarla...

AET dediler. İşte bu bir iktisat oyunudur, sizin işinizdir. Onlar AET, Avrupa Ekonomik Topluluğu diye başladılar. Ekonomik birlikler siyasî birliklere dönüşüyor, bu bir kanun. Bunu bilin. Onun için, İslâm âlemiyle ekonomik ilişkileri kuvvetlendirmeye çalışın. Siz de AET'ler, İAT'ler, iyi İAET'ler yapın. İslâm topluluğu olsun. Tabii Avrupa olduğuna göre 'A' değişecek, başka bir şey olacak. Ama Asya olur, Ortadoğu olur... Demek ki sizin Avrupa'daki meslektaşlarınız kendi ülkülerine güzel hizmet ediyorlar, etmişler, onun misâli bu. Biz de sizlerden böyle deha bekliyoruz. Böyle dâhiyâne işler bekliyoruz.

Allahu Teâlâ hazretleri tevîkîni refîk eylesin. Hayırlara muvaffak eylesin. Ömrünüzü hayırlı verimli şekilde geçirmenizi nasip eylesin. Ve çalışmalarınızın müspet sonuçlarını almanızı, hayırlı sonuçlara ulaştığınızı görmeyenizi nasip eylesin. Mutlu ve bahtiyar olmanızı nasip

eylesin. Cennetiyle cemâliyle müşerref eylesin.

es-Selâmu aleyküm ve rahmetullâh.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

3 Cemâziye'l-Âhir 1413 /

29.11.1992

İstanbul

[Bütün KONFERANSLAR'a PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

SERVER
Kürsü